

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КУ «МІСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ»
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД №42
ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»

«Колесо фортуни»

Номінація «Дидактичні ігри»

Павловська Сніжана Дем'янівна

вихователь – методист

«спеціаліст першої категорії»

тел.(068)6460013

м. Вінниця

2020

Анотація

«Учіть дитину яким-небудь невідомим йому п'яти словами - він буде довго і марно

мучитися, але зв'яжіть двадцять таких слів з картинками, і він їх засвоїть на льоту».

К. Д. Ушинський

В сучасному інформаційному просторі останнім часом спостерігається катастрофічний розрив між стрімким зростанням високих технологій та колишньої «поглинанням» інформації мозком дитини. Тому що діти не вміють працювати з інформацією, не вміють запам'ятовувати, домовлятися, та працювати в колективі. Мнемотехніка значно підвищує здатність до навчання будь-яких дисциплін і дасть вам можливість не відставати від технічного прогресу.

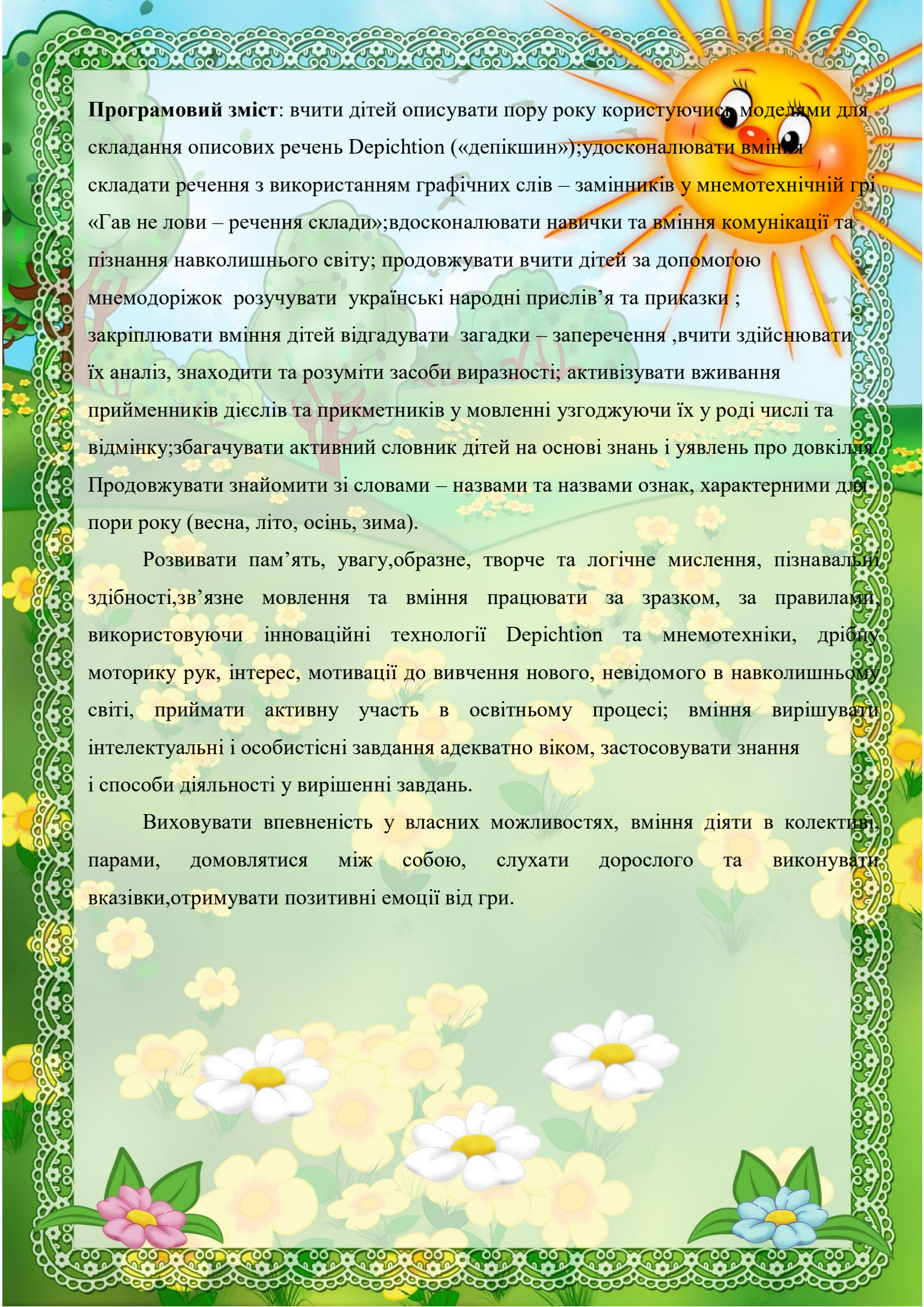
Актуальність мнемотехніки для дошкільнят обумовлена тим, що саме в цьому віці в дітей переважає наочно – образна пам'ять. Найчастіше запам'ятовування відбувається мимоволі, просто тому, що якесь явище чи предмет потрапили в поле зору дитини. Якщо дитина буде намагатися вивчити та запам'ятати те що не підкріплене наочною картинкою, щось абстрактне, то на успіх розраховувати не варто. Мнемотехніка для дошкільнят якраз допомагає спростити процес запам'ятовування, розвинути абстрактне мислення та уяву, підвищити уважність. Більш того прийоми мнемотехніки в результаті правильної роботи вихователя призводять до збагачення словникового запасу, та формування зв'язного мовлення.

Дидактична гра «Колесо фортуни» дозволяє формувати діалогічну компетенцію дошкільнят шляхом активного застосування методу моделювання. Гра формує у дітей уміння, мислити, запам'ятовувати, домовлятися, вміння працювати разом, парами, досягаючи спільного результату.

Завідувач КЗ»ДНЗ №42 ВМР»

Т.С. Жаркова

Програмовий зміст: вчити дітей описувати пору року користуючись моделями для складання описових речень Description («депiкшин»); удосконалювати вміння складати речення з використанням графічних слів – заміників у мнемотехнічній грі «Гав не лови – речення склади»; вдосконалювати навички та вміння комунікації та пізнання навколишнього світу; продовжувати вчити дітей за допомогою мнемодоріжок розучувати українські народні прислів'я та приказки ; закріплювати вміння дітей відгадувати загадки – заперечення ,вчити здійснювати їх аналіз, знаходити та розуміти засоби виразності; активізувати вживання прийменників дієслів та прикметників у мовленні узгоджуючи їх у роді числі та відмінку; збагачувати активний словник дітей на основі знань і уявлень про довкілля. Продовжувати знайомити зі словами – назвами та назвами ознак, характерними для пори року (весна, літо, осінь, зима).

Розвивати пам'ять, увагу, образне, творче та логічне мислення, пізнавальні здібності, зв'язне мовлення та вміння працювати за зразком, за правилами, використовуючи інноваційні технології Description та мнемотехніки, дрібну моторику рук, інтерес, мотивації до вивчення нового, невідомого в навколишньому світі, приймати активну участь в освітньому процесі; вміння вирішувати інтелектуальні і особистісні завдання адекватно віком, застосовувати знання і способи діяльності у вирішенні завдань.

Виховувати впевненість у власних можливостях, вміння діяти в колективі, парами, домовлятися між собою, слухати дорослого та виконувати вказівки, отримувати позитивні емоції від гри.

Правила гри

1. У грі можуть брати участь 4 команди по 3 – 4 дитини в кожній;
2. В грі встановлюється черга за допомогою лічилки. Гравець крутить стрілку на барабані, на якому секторі зупиняється стрілка те завдання і виконує команда;
3. Кожна команда за виконане завдання отримує частину пазла для створення картини;
4. Гра розпочинається після того, коли кожна команда за допомогою крутіння стрілки барану барабану обрала для себе відповідний сектор;
5. Хто перший справився із завданням, допомагає своєму товаришеві із команди;
6. Виграє та команда, яка швидше виконала отримані завдання, та складає свою картину з отриманих частин пазла;
7. Гра розрахована на дітей 5 – 6 років.

Підготовка до гри

Діти готують ігрове поле.

Попередня робота з дітьми:

Вивчення віршів, приказок, загадок, проведення занять, екскурсій, бесід, спостережень, піших переходів, читання художньої літератури, дидактичні ігри, сюжетно – рольові ігри, розгляд репродукцій картин відомих художників Левітан І.І. «Золота осінь», С. Жуковський «Осінь», О. Шовкуненко «Золота осінь», С.Шишко «Дніпро восени», «Весна», «Зима».

Матеріал: ігрове поле у вигляді круглої форми – барабан, який крутиться навколо своєї осі, поділеного на 4 сектора, з різними сюжетними картинами пір року (весна, літо, осінь, зима), в центрі якого знаходиться стрілка за допомогою якої, обирається сектор, папки – конверти 4 різних кольорів відповідно до пір року, модель для складання описових речень Description, мнемотехнічна гра «Гав не лови, речення склади», мнемодоріжки для розучування прислів'їв, графосмужки з загадками – запереченнями по кількості дітей, лічилка, сюжетні картинки у вигляді пазлів для кожної пори року, магнітна дошка, чарівна скринька (жовтий листочок, сніжинка, метелик, краплинка) для поділу дітей на команди.

Хід гри

Діти з чарівної скриньки обирають зображення ,яке відповідає одній із пір року, і створюють 4 команди по 4 учасника в кожній. За допомогою лічилки обирається команда яка першою крутить барабан, другою, третьою, та четвертою.

Кожен учасник команди отримує певне завдання(модель для складання описових речень Derichtion, мнемотехнічна гра «Гав не лови, речення склади», мнемодоріжки для розучування прислів'їв, графосмужки з загадками – запереченнями) в довільній послідовності . За кожне виконане завдання команда отримує частину пазла із зображенням тієї пори року, яка випала на секторі барабана.

Якщо учасник в команді справився першим, то допомагає своєму товаришу по команді. Діти між собою домовляються, роблять припущення, пропозиції, шукають різні варіанти вирішення завдання, дотримуються правил гри, та прислухаються один до одного.

Виграє та команда, яка швидше справилася із завданнями, та отримала усі пазли для складання сюжетної картини.

Результативність

Настільно – розвивальна гра «Колесо фортуни» закріплює знання дітей про пори року, характерні особливості вміння дітей описувати пору року користуючись моделями для складання описових речень Description («депiкшин»),

Розвиває: пізнавальні інтереси, зв'язне мовлення, образне мислення, вироблення звички долати труднощі, вміння адекватно реагувати та взаємодіяти в колективі, домовлятися між собою, сприймати складність як об'єктивний параметр життя, вироблення почуття відповідальності за свої дії та вчинки та своїх товаришів

Виховує: взаємодопомогу, взаємоповагу, організованість, почуття відповідальності за доручену справу в команді, дисциплінованість, вміння доводити розпочату справу до кінця.

ДОДАТКИ

Дидактична гра

«Що нам осінь принесла»

Програмовий зміст: вчити дітей описувати пору року осінь користуючись моделями для складання описових речень Description («депікшин»); у розповіді зазначати голосові ознаки об'єкта (колір, будову, величину, форму), передавати осінній настрій ; вправляти в умінні помічати зміни, які відбуваються в докiллі восени, та розповідати про них. Розвивати увагу, творчі здібності, пам'ять, мислення, звукову культуру мови. Виховувати вдячність та шанобливе ставлення до людської праці, любов до природи.

Матеріал: (депікшин) предметні картинки ,геометричні фігури, кольори, розмір до теми осінь.

Хід гри

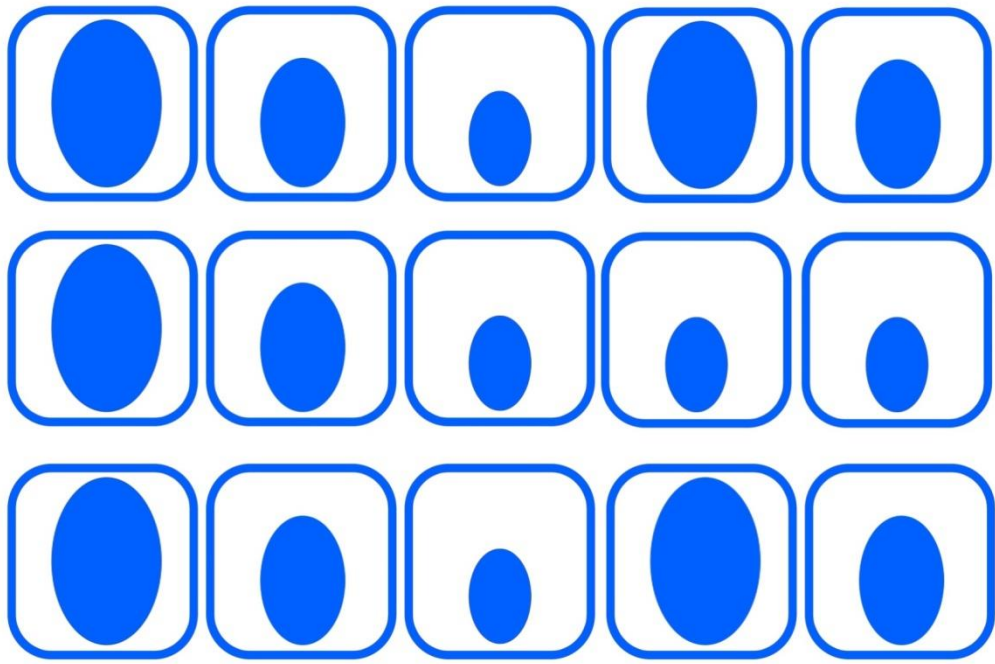
Діти до нас прийшов листоноша, приніс листя, давайте розглянемо, що в ньому є. Вихователь пропонує дітям, підійти до столу, по черзі взяти по одній картинці розглянути і описати за кольором, величиною, на яку геометричну фігуру схожий об'єкт на картинці.

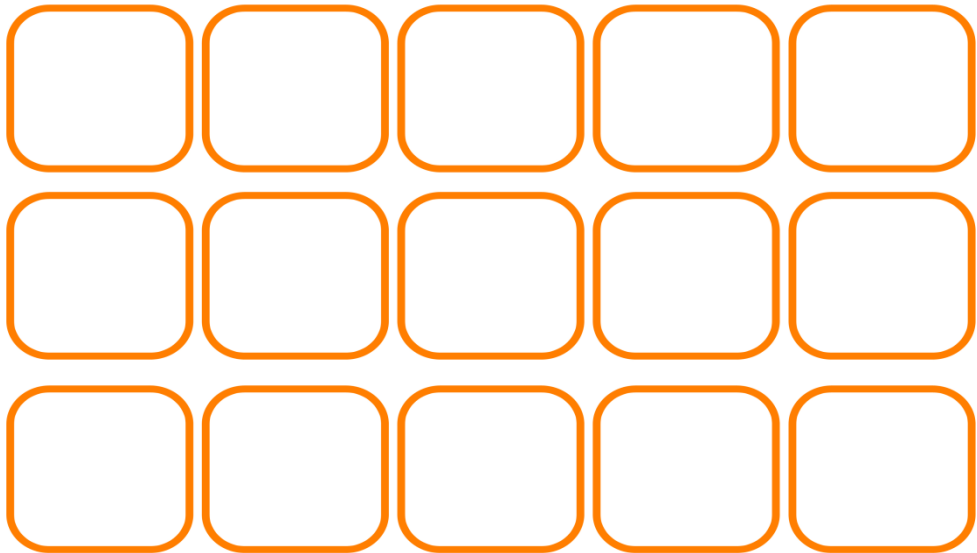

Дидактична гра

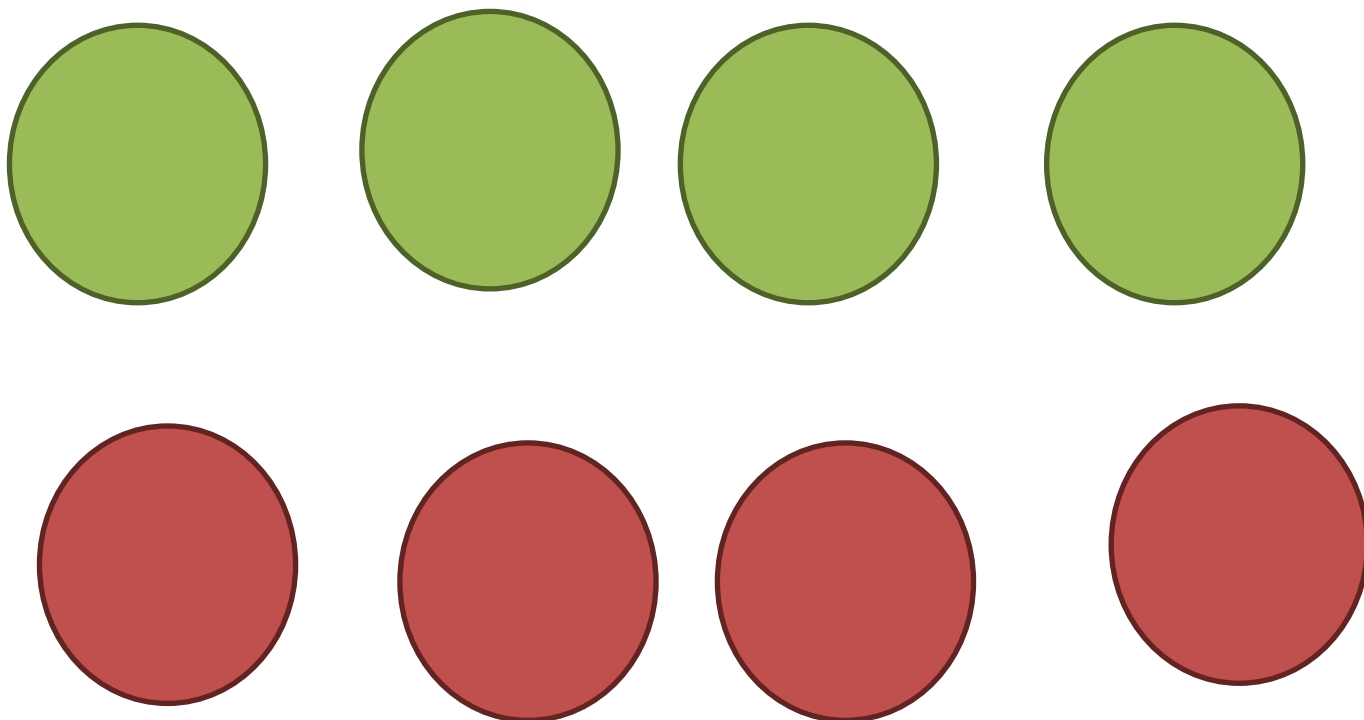
«Пори року»

Програмовий зміст: систематизувати знання про ознаки пір року (весни, зими, осені, літі); формувати вміння узагальнювати, групувати предмети за певною ознакою, добирати до них узагальнююче слово. Розвивати сенсорні навички дітей, логічне мислення, пам'ять. Виховувати самостійність, інтерес до гри, посидючість, наполегливість, любов до природи.

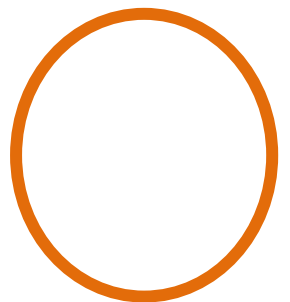
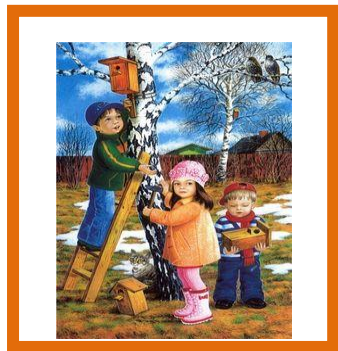
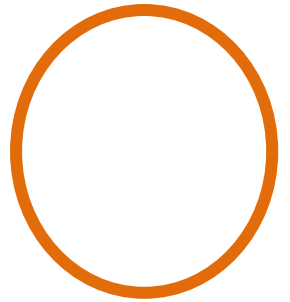
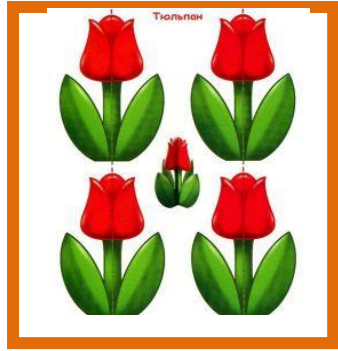
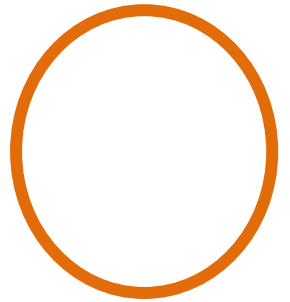
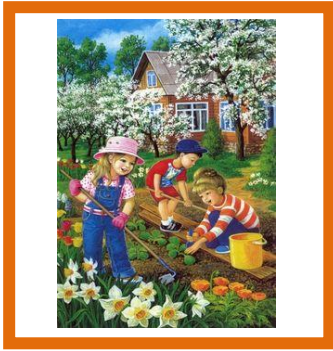
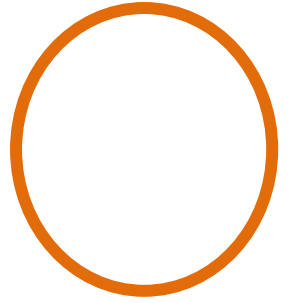
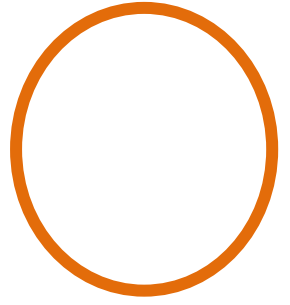
Матеріал: мнемо смужки, сигнальні кружечки червоного та зеленого кольорів (вірно, невірно).

Хід гри

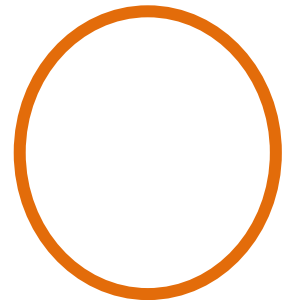
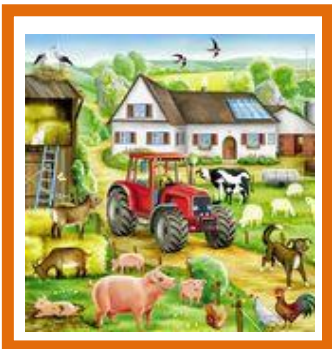
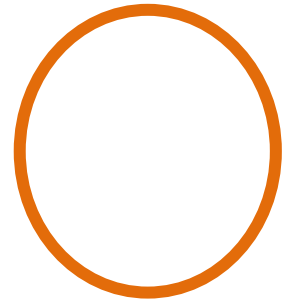
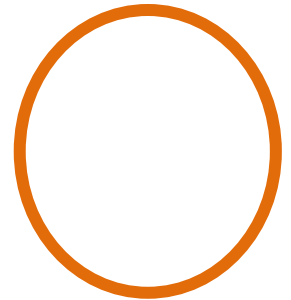
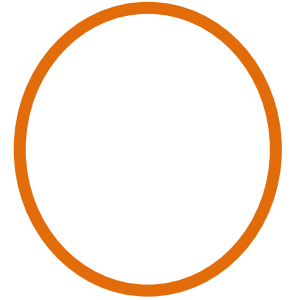
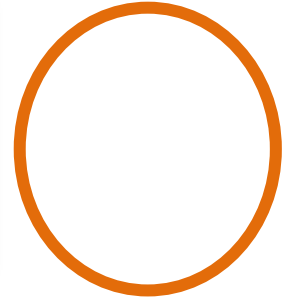
Вихователь роздає дітям смужки на яких зображені ознаки весни і не тільки, діти повинні уважно розглянути їх і визначитись за допомогою кружечка вірно підібрані картинки чи ні. Закріпити кружечки у відповідному віконці, де вірно - зелений, невірно-червоний.

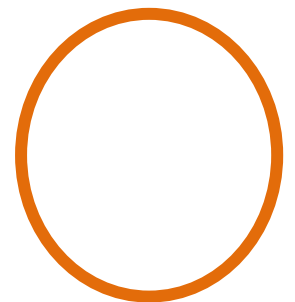
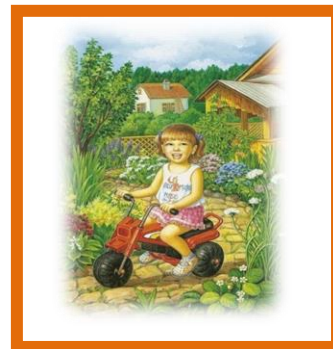
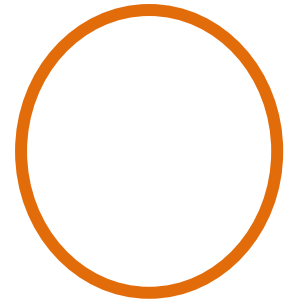
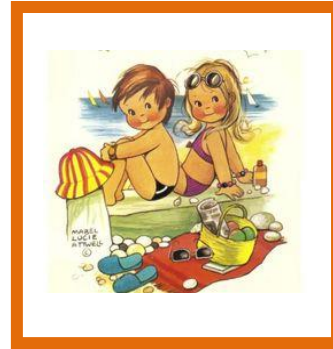
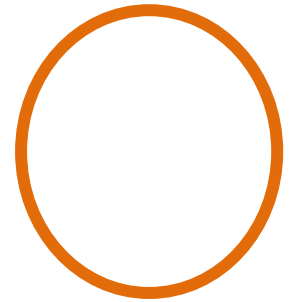
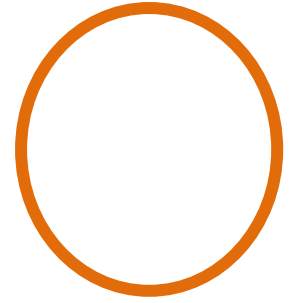
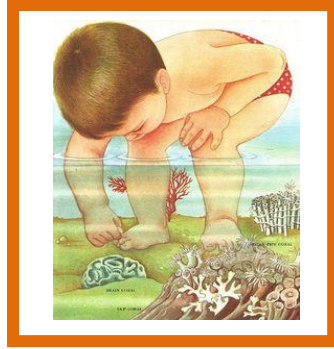
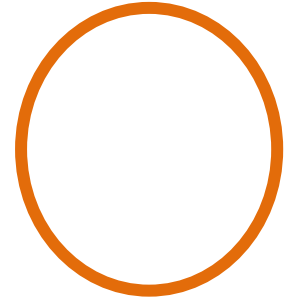

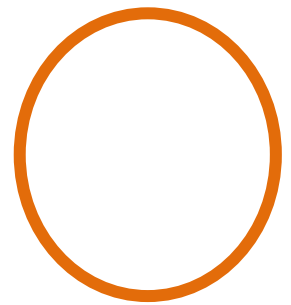
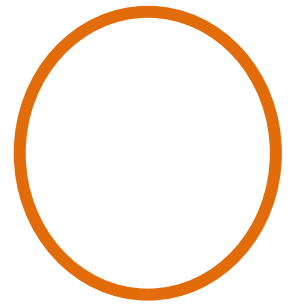
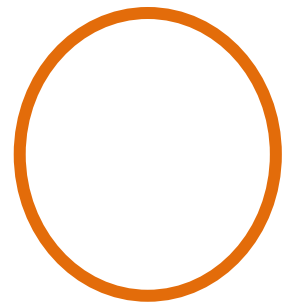
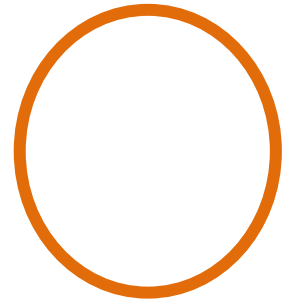
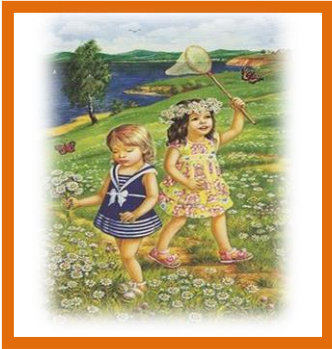
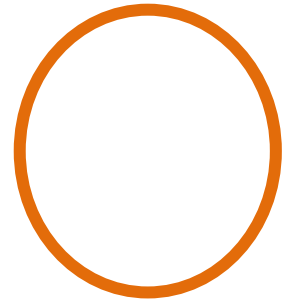

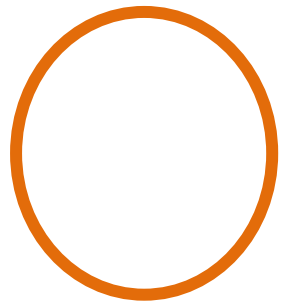
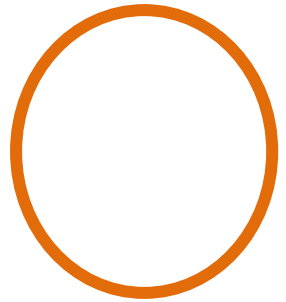
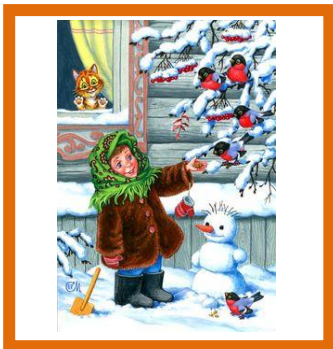
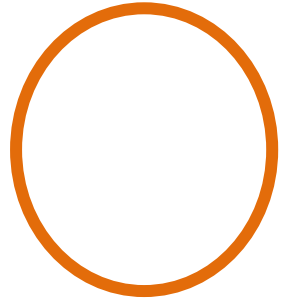
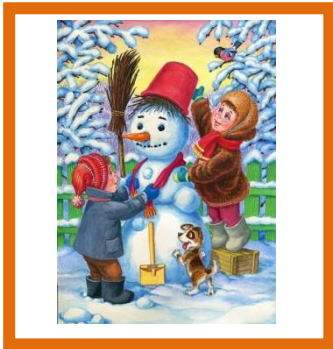
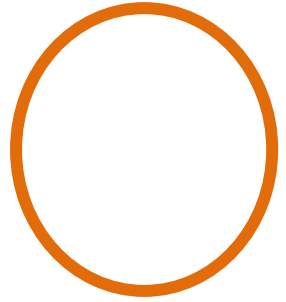
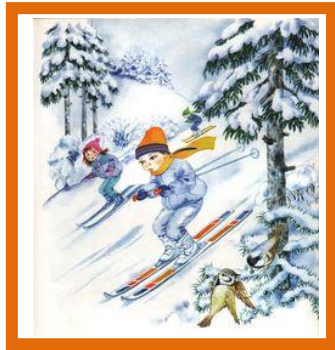
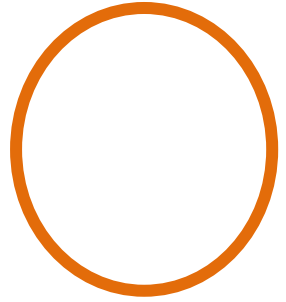
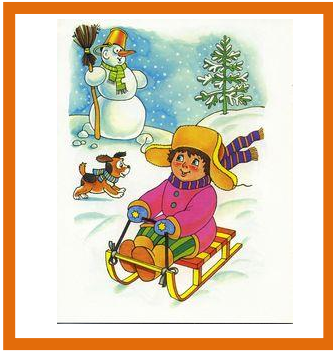

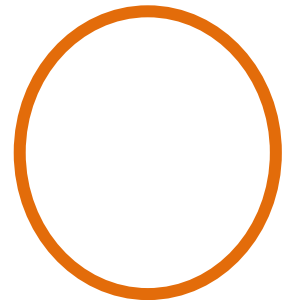
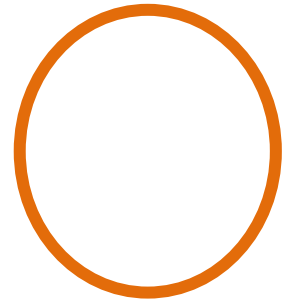
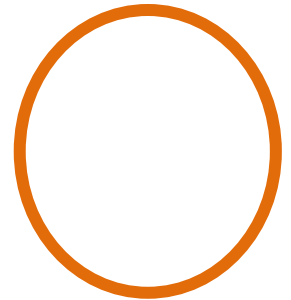
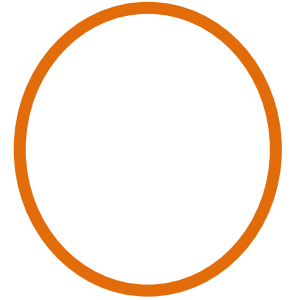
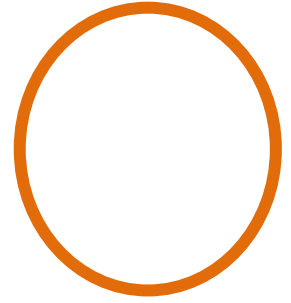

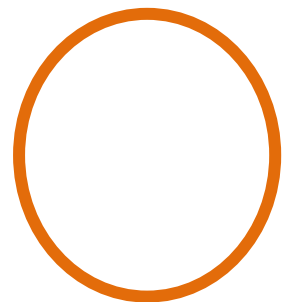
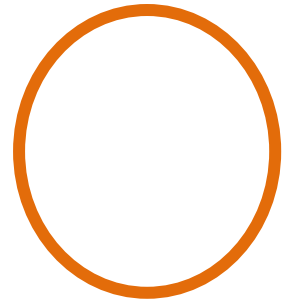
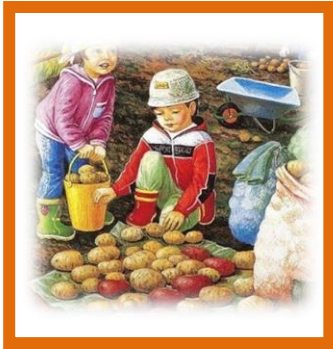
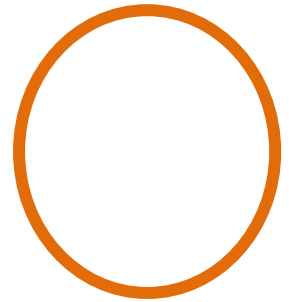
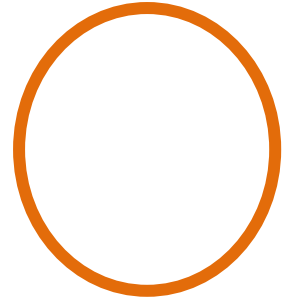
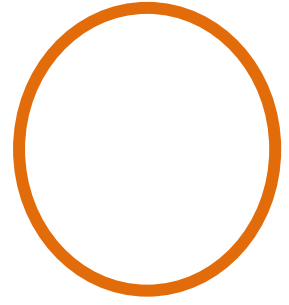

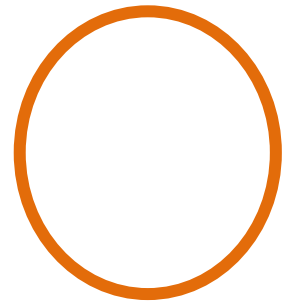
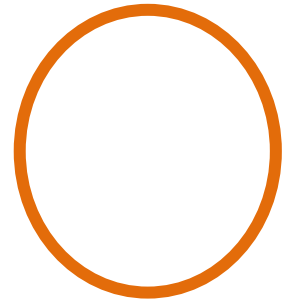
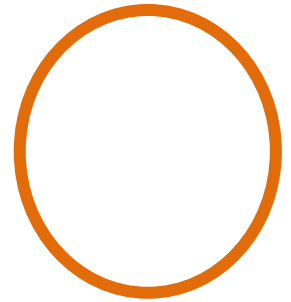
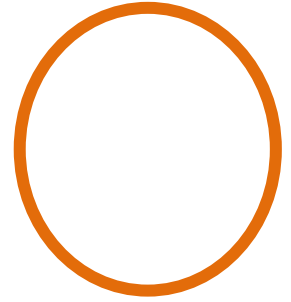
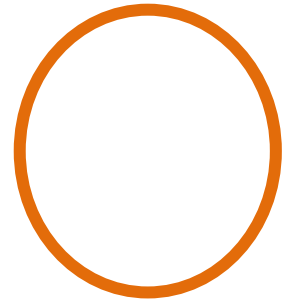

Дидактична гра

«Весна - весняночка»

Програмовий зміст: вчити дітей описувати пору весну року користуючись моделями для складання описових речень Description («депiкшин»); у розповіді зазначати голосові ознаки об'єкта (колір, будову, величину, форму), передавати весняний настрій; вправляти в умінні помічати зміни, які відбуваються в довкіллі весною, та розповідати про них; розвивати увагу, творчі здібності, пам'ять, мислення, звукову культуру мови. Виховувати вдячність та шанобливе ставлення до людської праці, любов до природи

Матеріал: (депiкшин) предметні картинки, геометричні фігури, кольори, розмір до теми весна

Хід гри

Погляньте діти що нам передав лісовичок. Вихователь пропонує дітям, підійти до столу, по черзі взяти з чарівної торбинки по одній картинці розглянути і описати предмет за кольором, величиною, на яку геометричну фігуру схожий, та якого розміру.

Дидактична гра

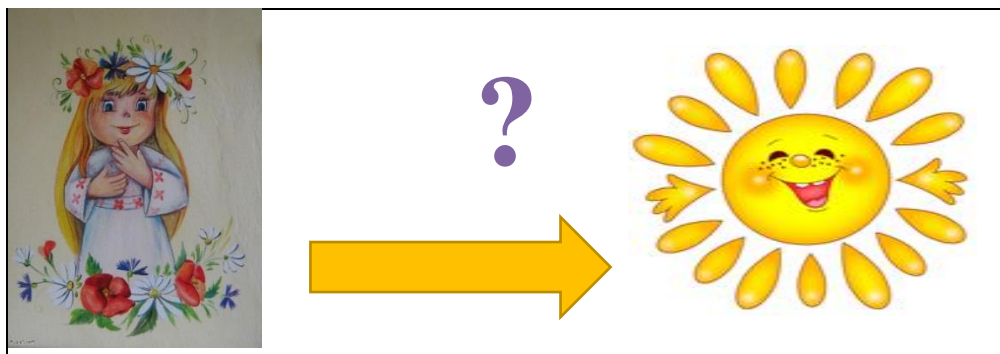
«Літо яке?»

Програмовий зміст: розширити та уточнювати знання про пору року літо та її явища; вміти виділяти характерні ознаки літа; вчити підбирати слова прикметники до іменника; розвивати пам'ять, мислення, увагу, мовлення; виховувати допитливість, активність у грі.

Матеріали: асоціативні картинки

Хід гри

Вихователь пропонує дітям поміркувати і сказати, яке буває літо. Асоціативні картини-підказки в цьому допоможуть.

Дидактична гра

«Загадки – заперечення чарівниці Осені»

Програмовий зміст: вчити дітей виділяти в загадках істотні ознаки. Уточнити знання про осінні явища в природі (іде дощ, опадає листя, відлітають у вирій птахи, збирають урожай). Розвивати уміння зіставляти, порівнювати предмети або явища і знаходити в них схожість. За допомогою загадок заперечень у дітей розвивати логічне мислення, фонематичний слух, фантазію, увагу, пам'ять.

Виховувати зосередженість та пізнавальний інтерес до природного довкілля.

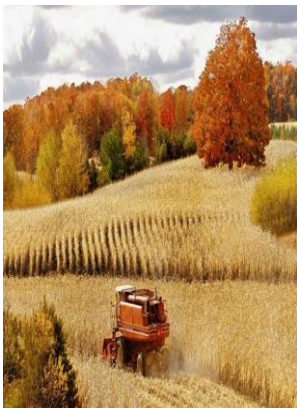
Матеріал: мнемосмужки – загадки, конверт з відгадками

Хід гри

Вихователь пропонує розглянути мнемосмужки та за даними підказками-малюнками відгадати загадки - заперечення, проявляючи свою фантазію.

Урожай збирає

але не квіти

Грибочки збирає

але не суниці

Коли це буває?

поки снігу ще не має

(Восени)

В золотому вбранні

але не в срібному

В багрянім намисті

але не в зеленім

Все листя покриває

але не снігом

(Осінь)

Курличуть

а не квакають

Співають

а не плачуть

Летять у вирій

але не залишаються

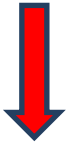
ПЕРЕЛІТНІ ПТАХИ

ШПАК 	ЛАСТІВК А 	ГУСИ
ЖУРАВ ЛІ 		ЗОСУЛ Я

(Перелітні птахи)

Пожовтіли колоски

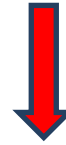
але не позеленіли

Почервоніли яблука

а не потъм'яніли

Вона пензликом вазьнула

й про дерева не забула

(Осінь)

Усі овочі збрала

але не в долоньки

Усю землю поливала

але не з відерця

Всі листочки золотила

але не фарбувала

(Осінь)

Промінчиком сяє

але не зріє

Заглядає у віконечко

але не сонечко

Все золотом стелить

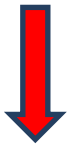
але не зимою

(Осінь)

Стоїть дерево

але не зелене

Летять

але не гілки

Землю золотом вкриває

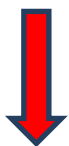
але не гріє

(Листя)

На стежині лежить

але не золото

У саду лежить

але не фрукти

Весь світ покриває

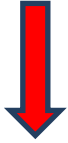
але не снігом

(Листя)

Небо потемніло

але ще не ніч

Сонечко закрило

але це не тінь

Наче накрапає

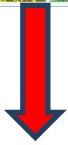
але ще не ллє

(Дощик)

Чотири сестри

але всі різні

Одягнені

але не однаково

Одна із них листя золотить

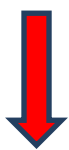
але не сніжить

Діти хто це підкажіть? (Осінь)

По саду ходить

але не дівчина

По гаю блукає

але не тварина

Золотисту стелить постіль

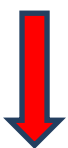
але не людина

(Осінь)

Воно багряне

але не гаряче

Воно червоне

але не смачне

Летить оно

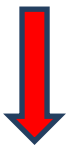
але не птах

(Листя)

Пливають по небу

але не хмари

Летить ключ

але не від замка

Летять у чужі краї

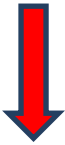
але не літаки

(Перелітні птахи)

В садах воно буває

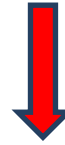
але не яблуко

З дерев воно спадає

але не гілки

Жовтим воно буває

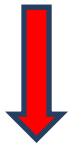
але не влітку

(Осіннє листя)

*Із дерев багряне листячко
зриває*

але не людина

Хмар по небу він ганяє

але не літак

Непогоду сповіщає

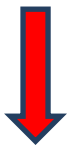
але не прогноз

(Осінній вітер)

Невидимо ходить гаєм

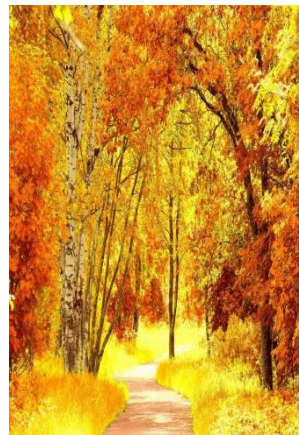
але не чарівниця

Всі дерева роздягає

але не весна

В жовті шати одіває

але не зима

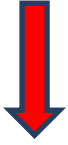
(Осінь)

Ходить вбрана в золотисте

Узялась хазяйнувати

*Вправно скриню
відкривати*

але не пава

але не хату підмітати

але не в білу шубу ліс одягати

(Осінь)

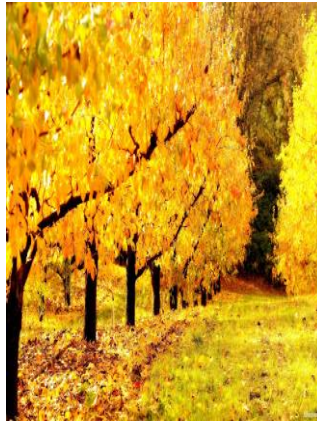

Золотисті коси має

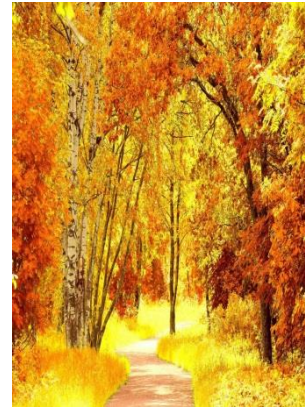
але не дівчина

*Одяглась в жовто-багряне
стелить*

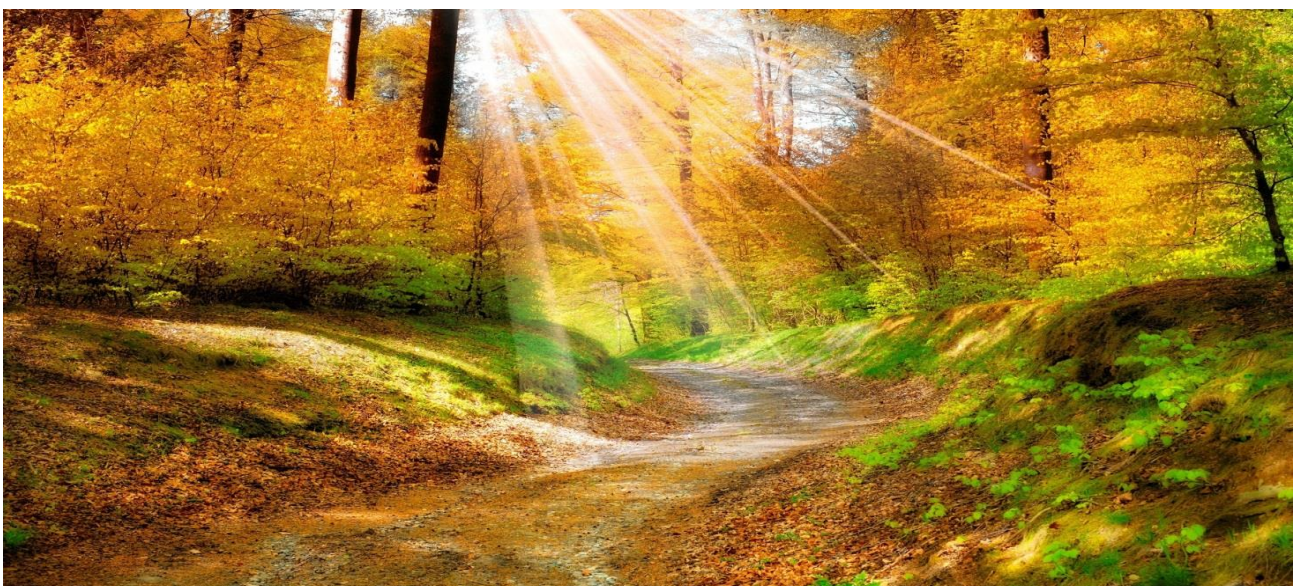

але не людина

золотисту постіль

але не дитина

(Осінь)

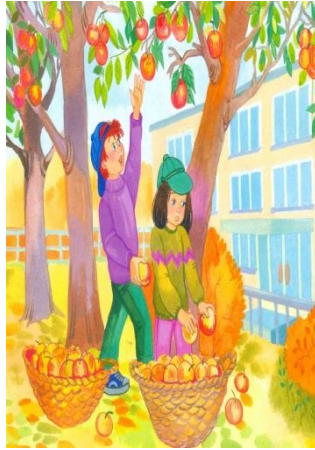

В саду блукає

але не вовк

Урожай збирати каже

але не людина

Все в жовте одяглася

але не дівчина

(Осінь)

Дидактична гра

«Що нам стане у пригоді?»

Програмовий зміст: уточнити та розширити знання дітей про речі які потрібні у ту чи іншу пору року; розвивати логічне мислення, пам'ять; виховувати посидючість, наполегливість; формувати вміння узагальнювати, групувати предмети за певною ознакою.

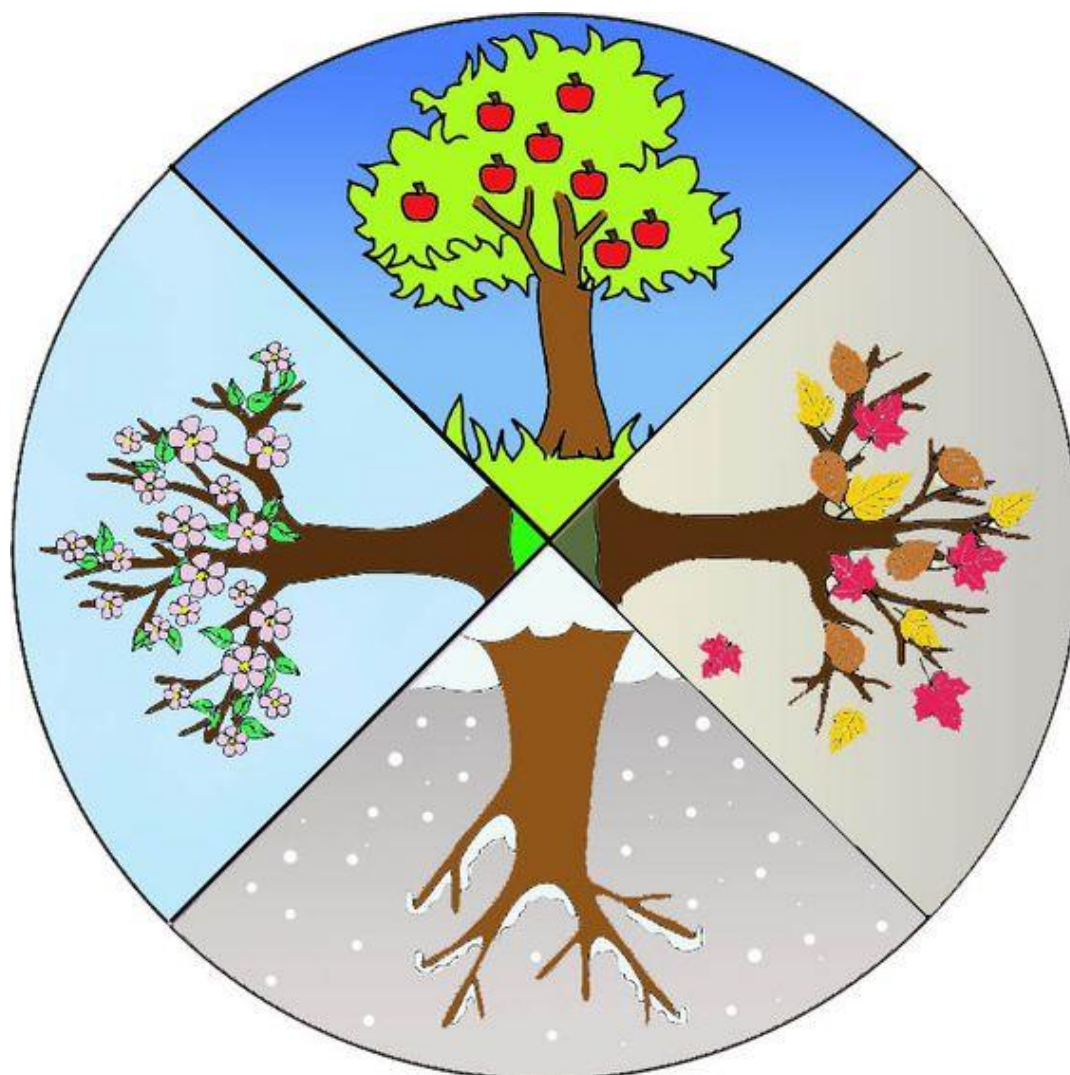
Розвивати сенсорні навички дітей, мислення, дрібну моторику рук.

Виховувати самостійність, інтерес до гри.

Матеріал: коло з секторами, зображення прикріплені на прищіпки.

Хід гри

Вихователь роздає дітям коло з секторами та пропонує прикріпити відповідно до пір року прищіпки із зображенням речей які стануть нам у пригоді.

Дидактична гра «Літній відпочинок»

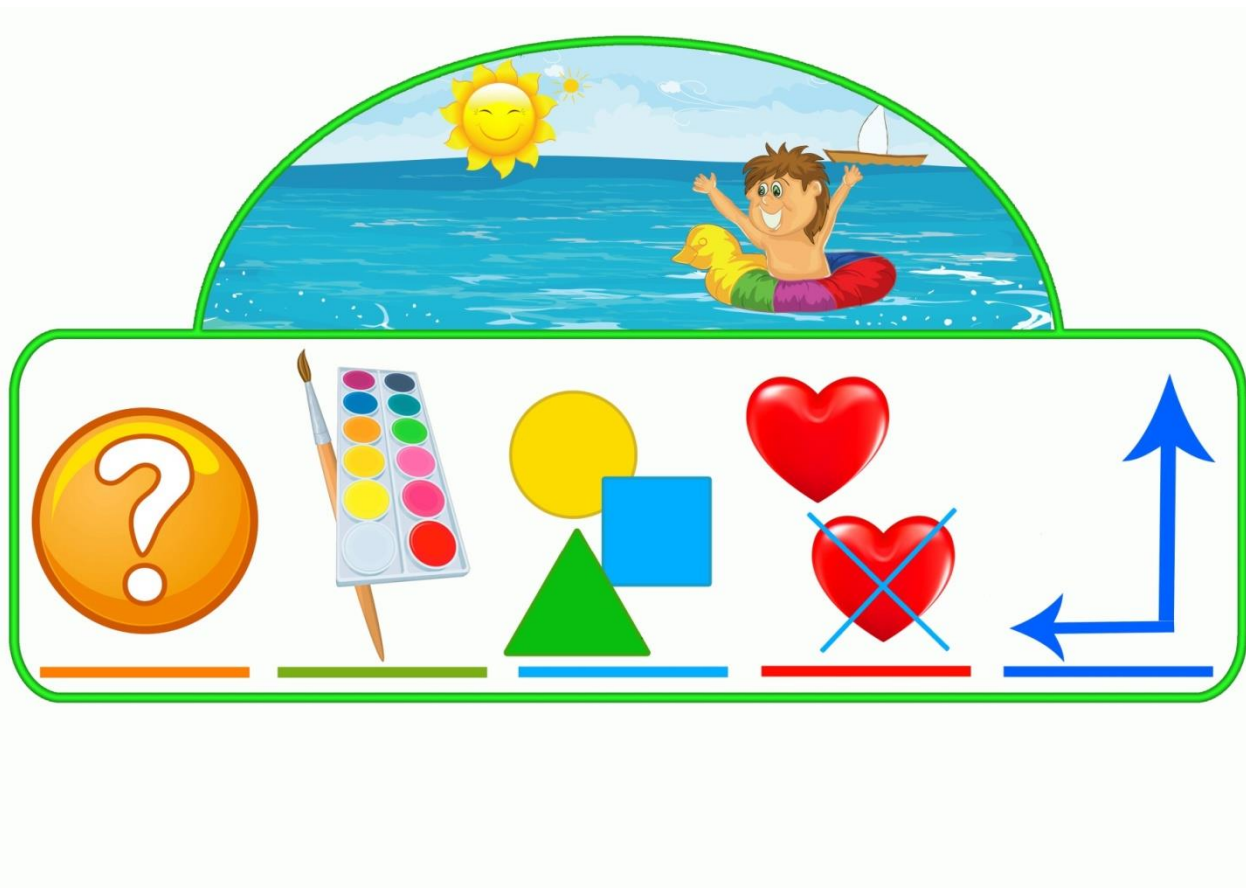
Програмовий зміст: вчити дітей описувати пору року користуючись моделями для складання описових речень Description («депікшин»); у розповіді зазначати голосові ознаки об'єкта (колір, будову, величину, форму), передавати настрій; вправляти в умінні помічати зміни, які відбуваються в докiллі літом, та розповідати про них; розвивати увагу, творчі здібності, пам'ять, мислення, звукову культуру мови.

Виховувати вдячність та шанобливе ставлення до людської праці, любов до природи

Матеріал: (депікшин) предметні картинки, геометричні фігури, кольори, розмір до теми літо

Хід гри

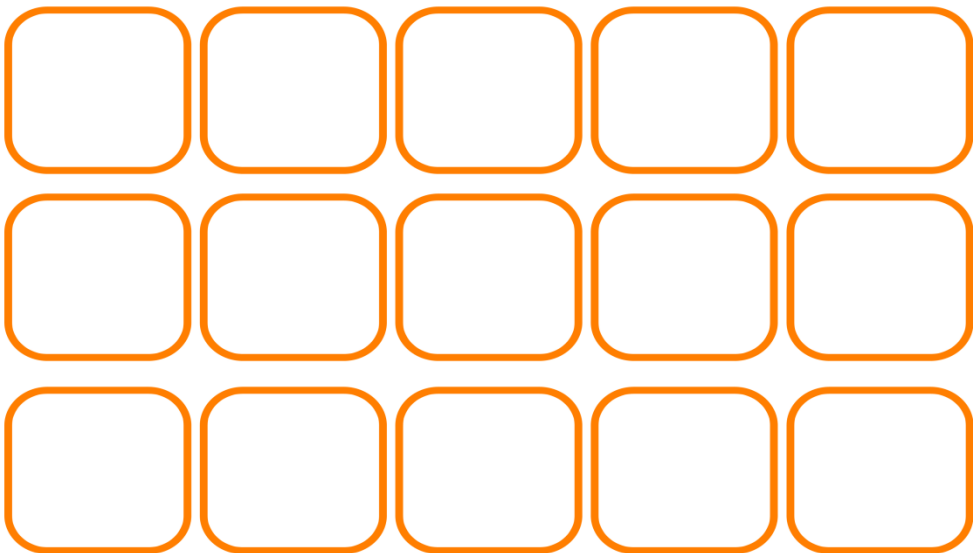
Погляньте діти що нам передав лісовичок. Вихователь пропонує дітям, підійти до столу, по черзі взяти з чарівної торбинки по одній картинці розглянути і описати предмет за кольором, величиною, на яку геометричну фігуру схожий.

Дидактична гра «Чарівна зимонька»

Програмовий зміст: вчити дітей описувати пору року користуючись моделями для складання описових речень Description («депікшин»); у розповіді зазначати голосові ознаки об'єкта (колір, будову, величину, форму), передавати настрій; вправляти в умінні помічати зміни, які відбуваються в докiллі зимою, та розповідати про них; розвивати увагу, творчі здібності, пам'ять, мислення, звукову культуру мови.

Виховувати вдячність та шанобливе ставлення до людської праці, любов до природи

Матеріал: (депікшин) предметні картинки, геометричні фігури, кольори, розмір до теми зима

Хід гри

Погляньте діти що нам передав сніговичок. Вихователь пропонує дітям, підійти до столу, по черзі взяти з чарівної торбинки по одній картинці розглянути і описати предмет за кольором, величиною, на яку геометричну фігуру схожий.

Дидактична гра

«Гав не лови – речення склади»

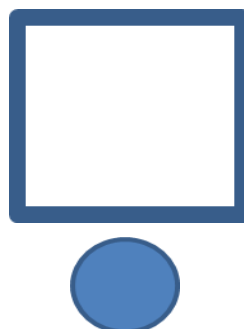
Програмовий зміст: поглибити знання дітей про характерні ознаки даної пори року (зима, весна, літо, осінь), зміни, що відбуваються у природі певної пори року. Закріплювати знання про речення як одиницю мовлення, про те, що слова у реченні вимовляються послідовно одне за одним; вправляти в умінні складати речення за схемою. Закріпити знання дітей про характерні ознаки тієї чи іншої пори року, зміни, що відбуваються у природі. Збагачувати активний словник дітей.

Розвивати зв'язне мовлення, мислення, зорову пам'ять, уяву; закріплювати вміння дітей складати речення з використанням графічних заміників слів. Виховувати любов до природи, інтерес до гри.

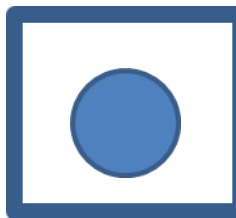
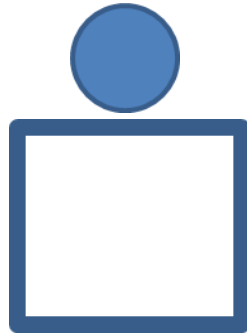
Матеріал: картки із схемами речень.

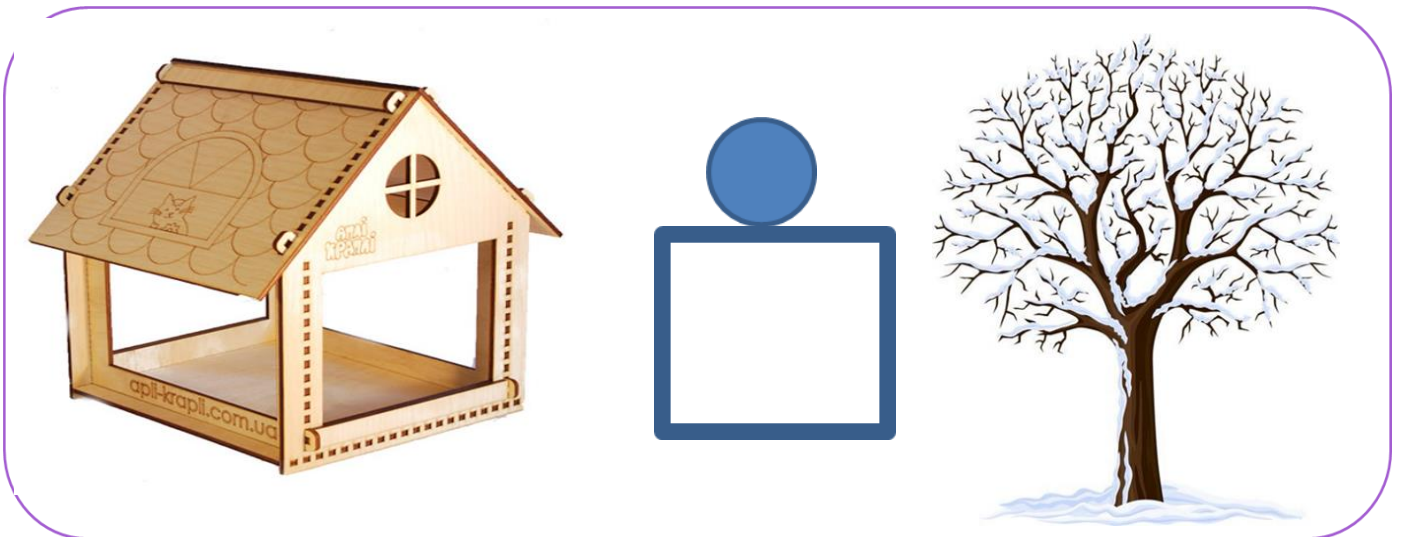
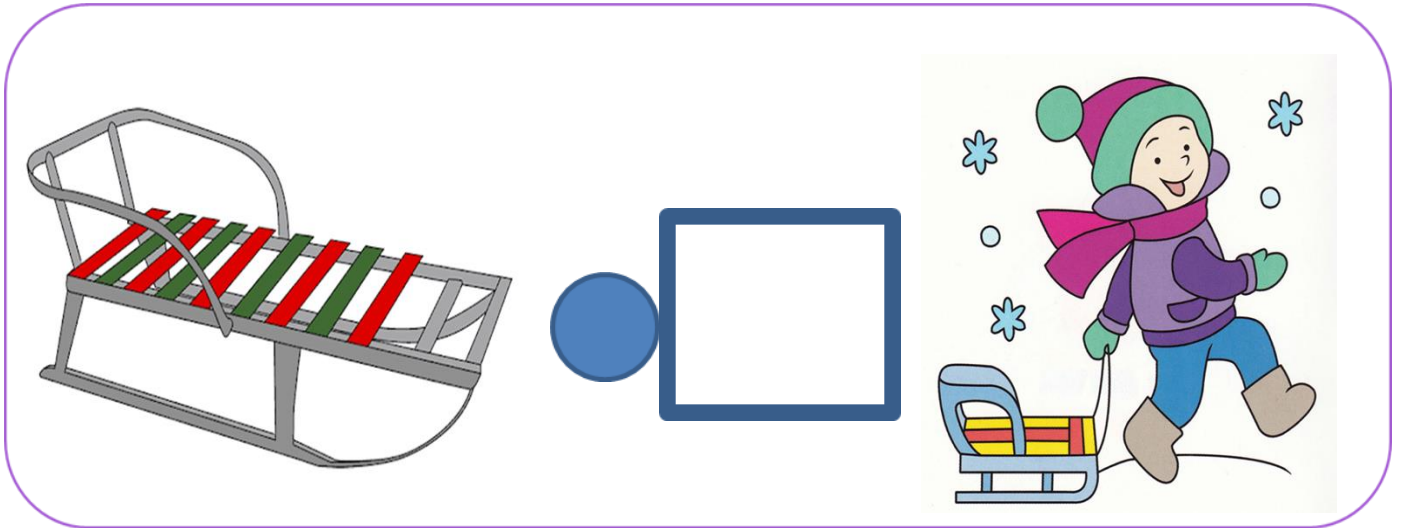
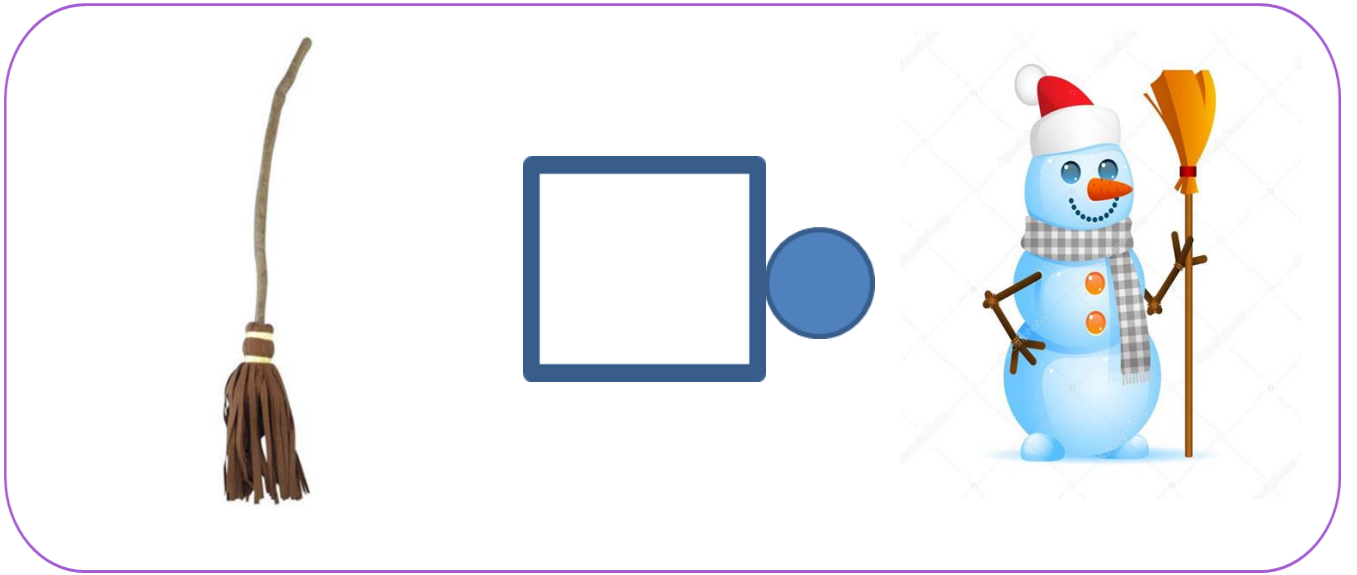
Хід гри.

Вихователь запрошує дітей до столика і знайомить дітей із графічними позначками, що замінюють прийменники на роздаткових картках. Після цього роздає картки, на яких зображені малюнки, по яких діти складають речення. Решта дітей оцінюють чи правильно дитина склала речення чи ні. Одну і ту ж картку діти можуть “читати” по-різному, додаючи свого змісту через дієслова та прикметники.

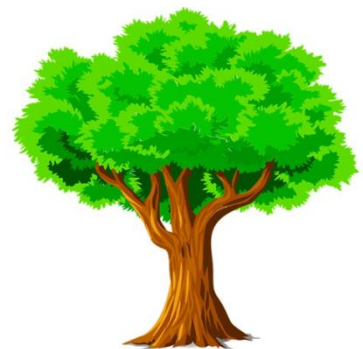
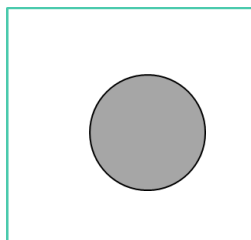
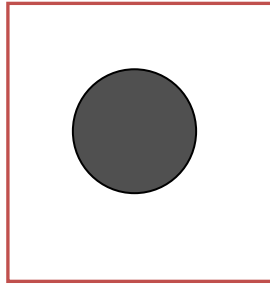

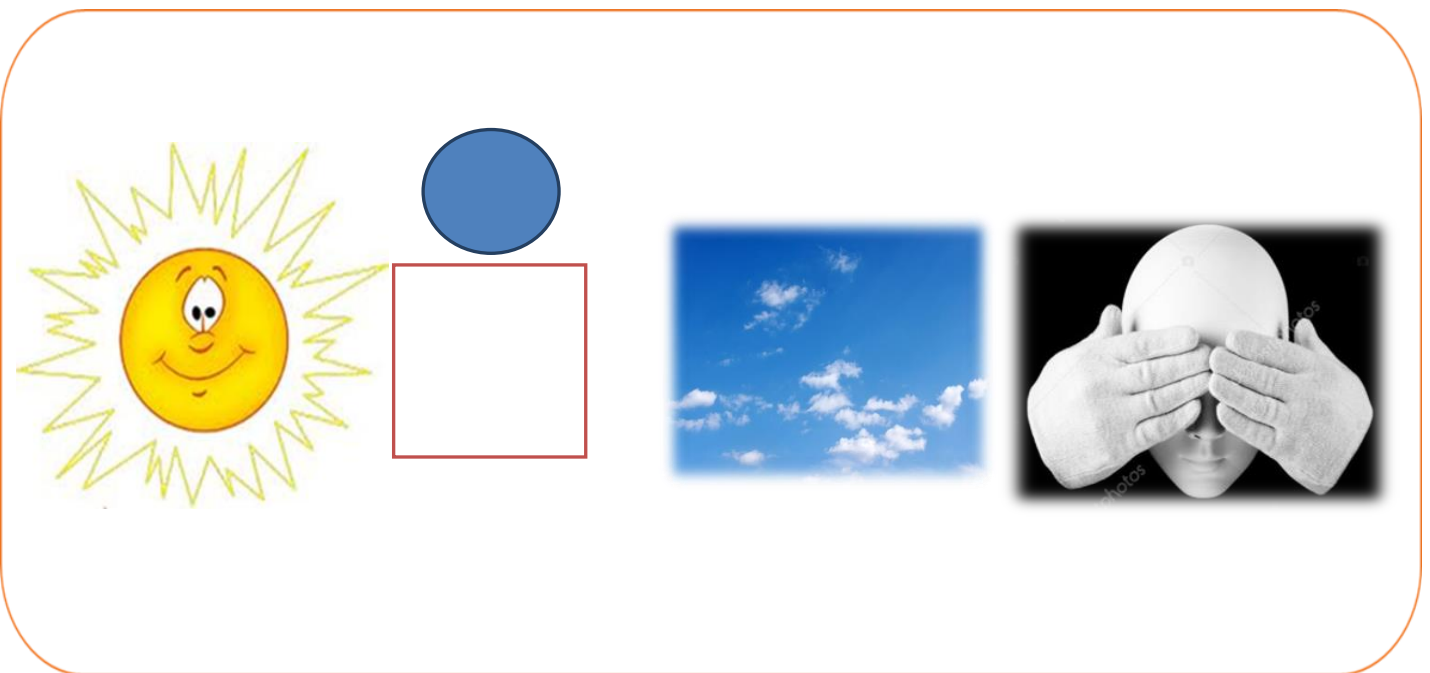

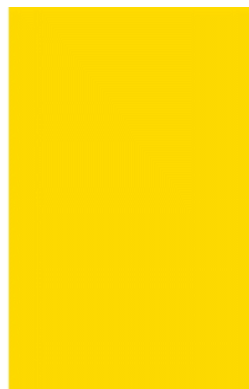
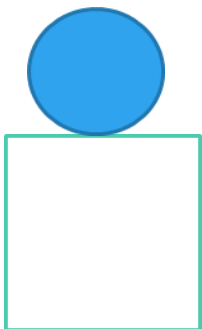
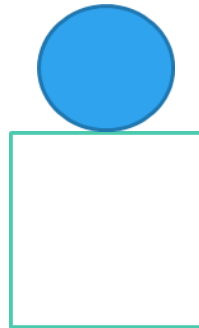

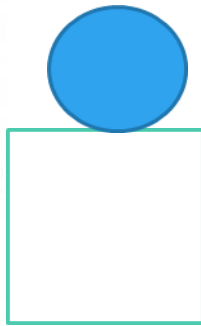

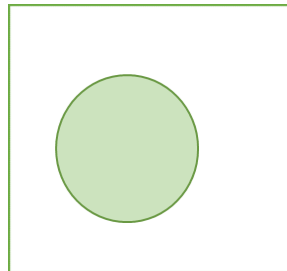
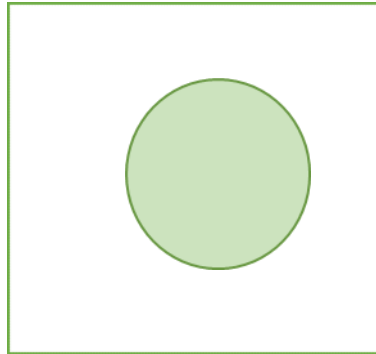

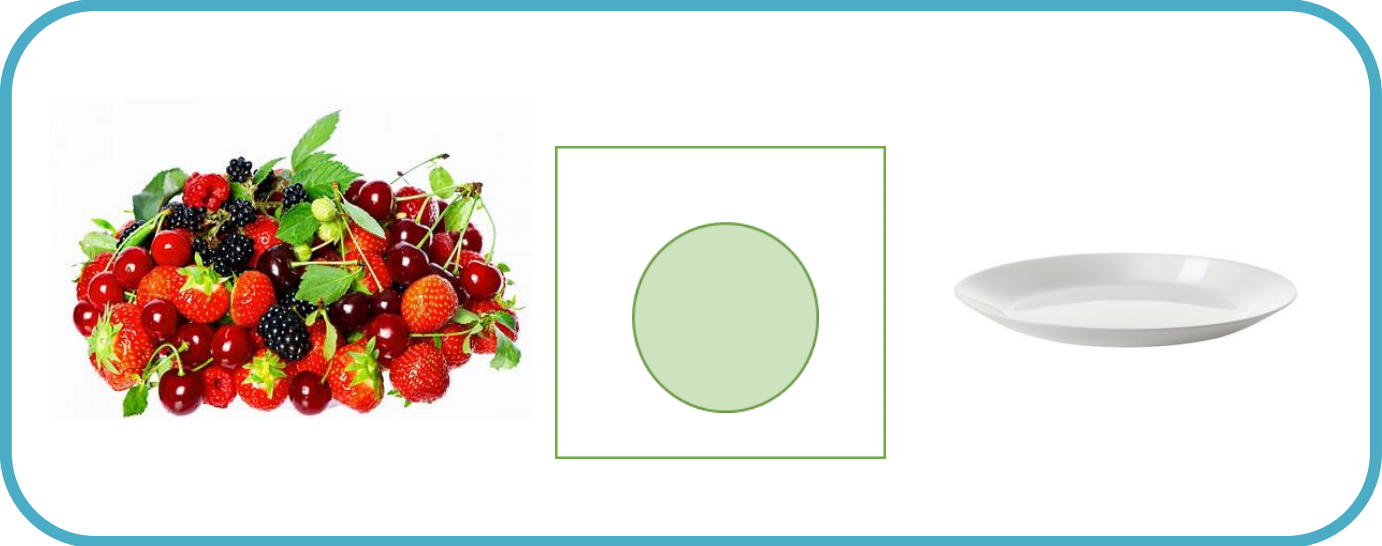

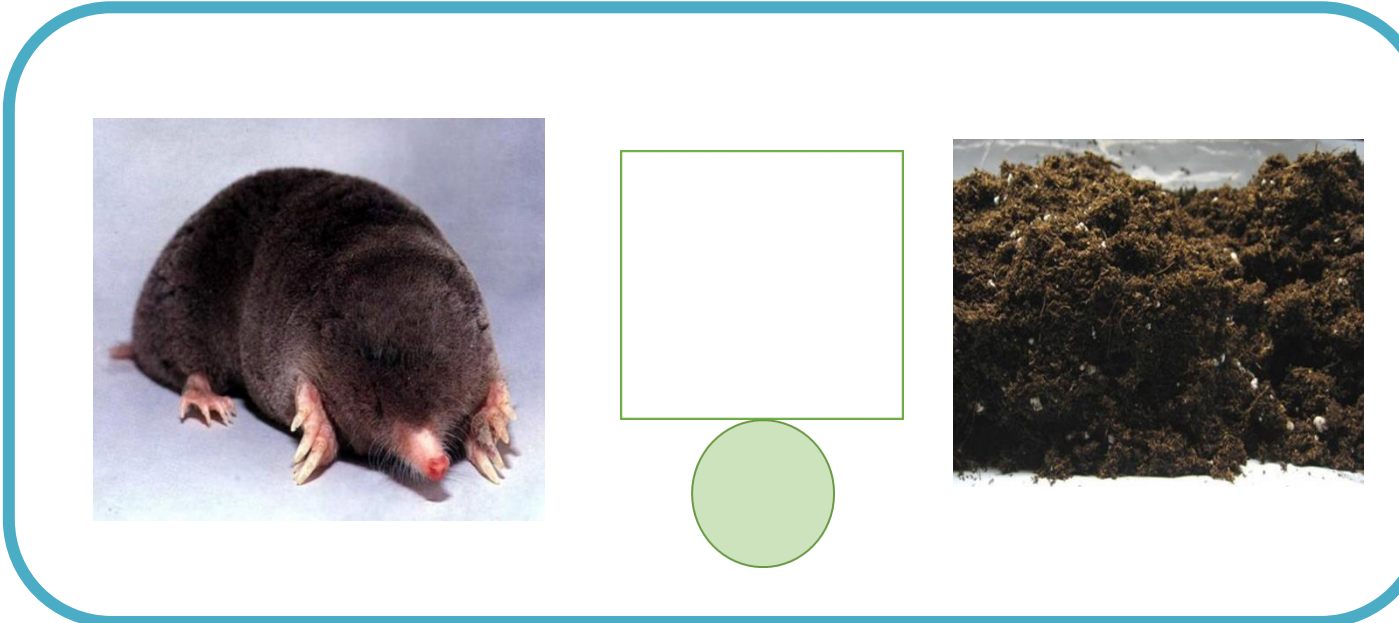
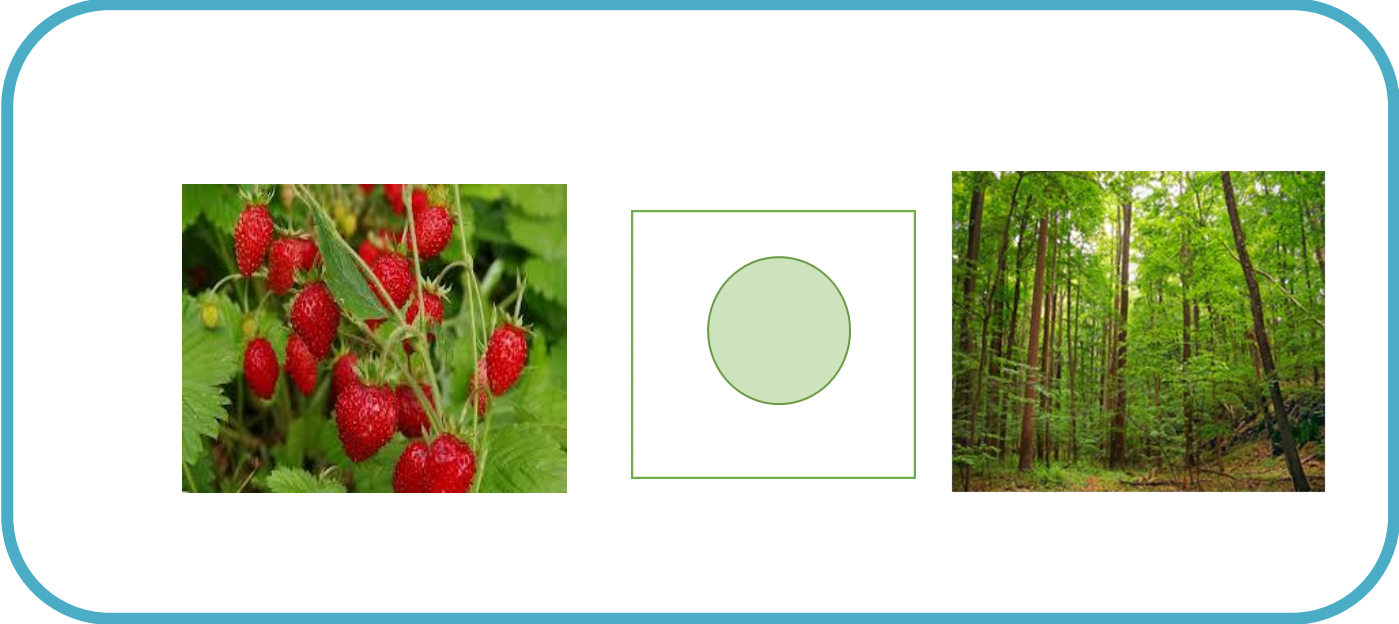

Дидактична гра

«Прислів'я про пори року»

Програмовий зміст: удосконалити та поглибити знання дітей характерні ознаки пори року (весна,літо, осінь,зима), зміни що відбуваються у природі. Збагачувати активний словник дітей. Продовжувати вчити дітей складати прислів'я за допомогою картинок, удосконалювати вміння зіставляти, порівнювати предмети, явища. Розвивати асоціативне мислення, зорову пам'ять, уяву, зв'язне мовлення. Виховувати любов до природи, інтерес до гри.

Матеріал: картки із прислів'ями, скринька.

Хід гри.

Вихователь запрошує до столика.

Вихователь. Діти погляньте, ось є скринька. Хочете дізнатися, що там знаходиться.

Діти. Так.

Вихователь. Кожен з вас по черзі буде підходити до неї і із заплющеними очима діставати картку із завданням.

Діти один за одним підходять, дістають картку, розглядають, та з допомогою картинок складають прислів'я. Решта дітей оцінюють чи правильна відповідь чи ні. За правильну відповідь дитина отримує фішку із зображенням характерних ознак певної пори року.

Де цвіток, там медок.

Весна красна квітками, а осінь плодами.

Ластівка день починає, а соловей кінчає.

Травневий дощ всеодно, що з грибами борщ.

Коли квітень з водою, то травень з водою.

Зійшов у березні сніжок – берися за плужок.

11

Літо запасась, а зима з'їдає

То сніг. то завірюха. бовже зима коло вуха

Узимку літа не доженеш

Сонце блищить, а мороз тріщить

Страшна зима. як дров нема

Зимою леньок. як комарів носик

Осінь йде, за собою дощі несе

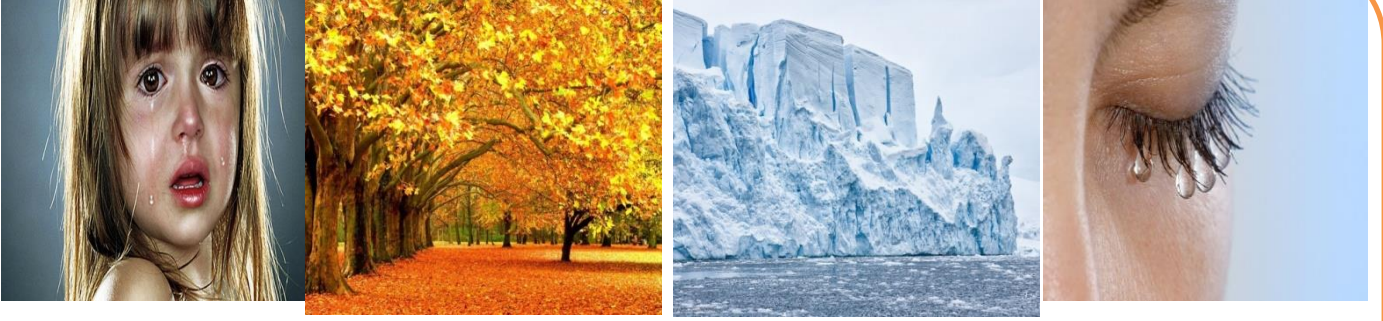

Восени й горобець багатий

Восени й горобець не голодний

Плаче осінь холодними слізьми

Осінь – час збирати урожай

Курчат восени лічать

Осіння муха боляче кусає

Осінні чорнобривці як сонце золоте

Літо дає коріння, а осінь насіння

Листопадовий день, що заячий хвіст

Листопад ворота зими

Не чекай сонця до осені

Осінь на рябому коні їздить

Осінь збирає, а весна з'їдає

Восени і буряк м'ясо

Заняття на тему. «До краси можна торкнутися тільки серцем.»

Програмовий зміст: розширювати та збагачувати уявлення дітей про живу природу рідного краю; класифікувати об'єкти за групами; вправляти дітей у розв'язанні логічних задач. Продовжувати вчити встановлювати найпростіші причинно-наслідкові зв'язки; збагачувати і активізувати словниковий запас по темі. Учити дітей естетично сприймати природне довкілля, помічати у світі природи прекрасне, чарівне, дивовижне. Розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу. Виховувати у дітей основи екологічно-доцільної поведінки, бережливість до природи рідного краю.

Матеріал: картинки із зображенням комах, дидактична гра «Перелітні-зимуючі», «Який ліс», «Хто де живе», «Загадки-заперечення», екологічні знаки, логічна гра.

Хід заняття

Сонце світить, сонце сяє,

Пестить землю, зігріває

Землю щедру і багату

Велетенську нашу хату.

Ви скажіть тепер мені:

Де ви мешкаєте всі? (У будинках)

Я сьогодні хочу розповісти вам одну історію.

Одного разу в лісі трапилася дивовижна історія. До газети лісових жителів вирішив дати оголошення равлик. Воно було таким: «Здам квартиру в дуже тихій місцевості, перший поверх, є вода й освітлення!»

Щойно з'явилося це оголошення, як лісові мешканці натовпом посунули до равлика.

Діти, а як ви вважаєте, хто може мешкати у равликовому будиночку? У воді? А на суші? (Черв'ячки, комахи, мурахи, жучки...) А чи зручно їм буде там? Чому?

Чому для кожного найкращою є його оселя? (Вона облаштована згідно з потребами та смаком її мешканців.)

Сюрпризний момент

Загубилася пташка і не може знайти своєї домівки, родичів. Вона просить дітей її допомогти.

Перш за все нам потрібно дізнатися назву цього птаха.

Птахо, як ти почувеш своє ім'я, то заспівай!

Які є птахи? (Перелітні й зимуючі)

Дидактична гра «Перелітні й зимуючі птахи»

Діти, почувши назви перелітних птахів, махають руками, а почувши назви зимуючих,- стрибають на обох ногах. Наприкінці гри пташка співає, а діти дізнаються її назву.

А де живуть птахи?

Діти. Найбільше птахів живе у лісах, парках. Коли ми заходимо до лісу, то хочеться вдихнути свіжого повітря на повні груди і послухати пташиний спів.

Послухайте ще одну історію. Ішла людина, спекотно їй було влітку, ніде заховатися для перепочинку. Вирішила вона посадити деревце. Але одне деревце всіх не захистить, тому наші малята посадили ліс. Нашому лісу чогось бракує.

Дидактична гра «Який ліс?»

Уявімо, що ви всі дерева цього лісу і спробуємо відобразити його настрій: сумний, тихий, зажурений, зачарований, невеселий, самотній.

А як називався б наш ліс, якби в ньому росли лише ялини, дуби, сосни, берези, клени, вільхи, осини? (Відповіді дітей.)

А коли в лісі змішаються всі дерева, то як він називатиметься? (Відповіді дітей.)

Діти, якої частини дерева ми не можемо бачити і чому? (Міркування дітей.)

Як ви вважаєте, що може оживити, звеселити ліс? (Відповіді дітей.)

Спробуємо це зробити разом! Спочатку нам потрібно засадити рослини, потім запусимо у ліс тварин, птахів, комах. Але пам'ятайте: ліс – це багато поверховий будинок і на кожному поверсі – свої жителі.

Дидактична гра «Хто де живе?»

Діти об'єднуються у підгрупи, обирають собі мешканців за групами.

А тепер відгадайте, хто у нас оселився?

Дидактична гра «Загадки-заперечення»

Діти розглядають картку та відгадують який об'єкт загадали, і віднаходять відповідь.

Фізкультхвилинка.

Повіяв сильний – сильний вітер,

Нахилив до долу квіти.

Квіти нахиляються,

У росі вмиваються.

Сонечко встало,

Квіточки підняло.

Гаєм літають бджоли,

Все цвіте довкола.

Пташки в вишині літають,

А діти тихенько на стільчики сідають.

З'являється пташка, під крильцем тримає лист для малят.

Лісові мешканці просять допомогти розібрати плутанину.

Логічна гра

Упав із дуба жолудь, гладенький із шапочкою, виріс із нього великий, красивий клен.

Стоїть восени берізка вся в золоті, роздає спілі яблучка їжачкові й зайчикові.

У хитрої лисички народилося п'ятеро кумедних лисенят. Вони почали стрибати по гілках.

Узимку у вовчому лігві народилося маленьке ведмежатко.

Восени у птахів і звірят з'являються маленькі дитинчата.

Ми розплутали всі завдання. А як потрібно поводитися в лісі, щоб не заважати лісовим мешканцям? (Міркування дітей.) Не галасувати, не вмикати голосно музику, не палити вогнищ, не смітити, не руйнувати їх будинки тощо.

Краси можна торкнутися тільки серцем. Люби природу, розумій, шануй і дбай про неї – і вона відплатить тобі своїми скарбам.

Заняття на тему. «Осінь»

Програмовий зміст: поглибити та уточнити знання дітей про осінню пору, її характерні ознаки. Закріплювати вміння складати речення за допомогою карток з малюнками. Збагачувати словник дітей. Вчити дітей передавати у малюнках характерні особливості дерев, осіннього листя, осінньої погоди. Формувати уявлення про багатство фарб. Закріплювати навички дітей розташовувати дерева на широкій смузі землі на різній відстані «далеко» і «близько», невеликими групами. Формувати у дітей уявлення про пейзажного виховувати естетичні відношення до осінньої природи і її зображення у пейзажі. Розвивати мислення, пам'ять, увагу, творчі здібності. Викликати емоційний відгук на твори художників і поетів. Виховувати любов до краси осінньої природи, бажання малювати, акуратність під час виконання роботи.

Матеріал: репродукції картин про осінь, тонована папір із зображенням землі, неба, фарби акварельні, тички з паралону, палітра для змішування фарб, зубні щітки, картинки із зображенням характерних ознак осені, дидактична гра «Гав не лови, речення склади»

Хід заняття.

Вихователь: Доброго дня, діти! Сьогодні нам передав листа лісовичок, який мешкає у лісі. Який пора року зараз лісі? (Осінь). Як ви здогадалися? (Діти називають ознаки, за якими вони здогадалися, що в лісі осінь). Давайте поговоримо про осінь. Осінь буває різна, кажуть, що насправді є дві осені. Одна – осінь радісна, яскрава, багата урожаєм, ще її називають «Золотою», а інша - сумна, з тихим плачем дрібного дощичку, туманами, пониклої, опадає листям, холодними вітрами, нічними заморозками, першим снігом. Цей період року називають – пізньої осені.

Першу, золоту люблять за ясні дні, за красу лісів, розфарбованих золотий і багряною фарбами. Вдень ще тепло і сонце посилає на землю свої прощально – ніжні промені.

Давайте пограємо у гру, яка називається «Гав не лови речення склади» (Діти отримують картку з малюнками та складають речення про осінь)

Вихователь: Молодці. Усі впоралися із завданнями та склали чудові речення.

А ще восени нас часто навідуються два гостя. Спробуйте відгадати, що це за гості.

Відшмагав по щоках
 Пострибав по руках
 Шапку з голови зірвав -
 І дременув. (Вітер).

Вітер буває різний. То він тихо прошелестить листям, а то буває дуже сильний, він хитає дерева і зриває з них листя, і тоді в лісах і парках починається справжній листопад.

А ось загадка про наступного гостя.

Хто всю ніч
 По даху б'є,
 Так постукує,
 І бурмоче, і співає,
 Заколисує. (Дощ).

Вихователь: Правильно, це дощ.

Діти давайте спробуємо намалювати осінь. Але перш ніж ми почнемо малювати, давайте підійдемо до наших репродукцій й і подивимося, як зображують осінь художники.

Діти підходять і розглядають репродукції, коментують побачене.

Вихователь: Уявіть собі, що ви художники, і спробуйте намалювати осінь у лісі. У лісі росте багато різних дерев, спробуйте відгадати, які дерева я бачила в лісі, коли там гуляла.

Що за дерево стоїть -
 Вітру немає, а лист тремтить. (Осика)

Бруньки клейкі,
 Зелені листочки.
 З білою корою
 Стоїть під горою. (Береза)

Я з крихти - бочки виліз,
 Корінці пустив і виріс,
 Став високий я і могутній,
 Не боюся ні гроз, ні хмар.

Я годую свиней і білок,
 Нічого, що плід мій крейду. (Дуб)

Молодці! Правильно відгадали. А які ще дерева можна побачити в лісі? (Відповіді дітей). Як багато дерев визнаєте. Зараз ми спробуємо намалювати їх, але пам'ятайте, що всі дерева відрізняються один від одного, вони бувають високі і низькі, прямі і з викривленим столом, молоді і старі, тонкі і товсті.

Вихователь: Як видумаєте, які кольори можна використовувати для зображення стовбурів, гілок дерев і чагарників, для малювання осіннього листя. Перед тим, як ви почнете малювати, подумайте які дерева ви будете малювати і як розташовувати їх на аркуші.

Діти починають малювати. Вихователь уточнює прийоми малювання (стовбур починаємо малювати зверху кінцем кисті, а до низу всією кистю, листя можна малювати методом стусана – набрати фарбу і швидкими рухами нанести зображення). Заохочує дітей.

По закінченні малювання вихователь читає вірш:

Нині осінь нас чарує,
 Неповторна, чарівна,
 Різні барви нам дарує
 І дивує нас вона.
 Виглядає так казково
 Восени і парк, і гай,
 Розмаїттям кольоровим
 Прикрашає осінь край!

Пальчикова гімнастика.

Осінь, осінь (трьох долоньки один про одного)

Приходь! (затискаємо кулаки по черзі)

Осінь, осінь! (трьом долоньки один про одного)

Погляньте! (долоні на щоки)

Листя жовті кружляють (плавний рух долонями)

Тихо на землю лягають (долоні гладять коліна)

Сонце вже не гріє (стискати і розтискати кулаки по черзі)

Вітер дме все сильніше (синхронно нахиляють руки в різні сторони)

На південь полетіли птахи («птахи» з двох схрещених рук)

Дощик до нас у вікно стукає (барабанять пальцями по долонях)

Шапки, куртки надягаємо (імітують)

І черевики одягаємо (тупають ногами)

Знаємо місяці: (долоні стукають по колінах)

Вересень, жовтень, листопад (кулак, ребро, долоня)

Діти продовжують роботу. Малюють дощик методом набризкування», використовуючи зубні щітки. Вихователь уточнює техніку роботи з зубними щітками та стеками – напряму руху стеки по ворсу зубної щітки - до себе.

Вихователь читає вірш про дощ.

Грає дощ у долоні,

З чобітками жартома.

Вкрилися всі доріжки

Веснянками дощу.

Вихователь: Молодці! Ви всі дуже постаралися. Яка чудова осіння картина у нас вийшла. Вона прикрасить нашу групу

Заняття на тему. «Секрети зимової краси»

Програмовий зміст: розширювати і поглиблювати знання дітей про зимову пору, зимові розваги й одяг, закріпити вміння встановлювати найпростіші причинно-наслідкові зв'язки; активізувати словник; закріпити відповідати на поставлені питання. Залучати до фольклорної скарбниці, зокрема до вивчення прислів'їв. Розвивати слухову і зорову увагу, мислення, пам'ять. Виховувати інтерес та любов до пізнання природи.

Матеріал: ілюстрації із зображенням зимової пори, сніжинка, дидактичні ігри «Прислів'я», «Добери одяг»

Хід заняття.

Вихователь. Діти, погляньте, яка гарна сніжинка впала мені на долоньку, і принесла з собою загадку.

Що за диво: все село
Білим пухом занесло.
Дива зовсім тут нема,
Це до нас прийшла... (зима).

— Діти, а як змінюється природа взимку? Назвіть ознаки зими.

— Як ви вважаєте, зима — це добре чи погано?

Добре, бо:

- багато снігу, можна ліпити снігову бабу;
- сніг вкриває рослини від морозу;
- дерева мають можливість відпочити;
- можна кататися на санчатах, лижах, ковзанах, ліпити снігову бабу, будувати снігову фортецю.

снігову фортецю.

Погано, бо:

- сніг засипав усе: і тварини, і птахи залишилися без їжі;
- слизько, можна впасти;
- холодно, морозно, слід турбуватися про тепло.

Зима — це улюблена пора року всіх дітлахів. А чому, як ви гадаєте?

— Ось послухайте віршик.

Із доріжки до доріжки
 Полетіли влучно сніжки,
 І почався білий бій,
 Закрутився у сувій.
 Закрутився, покотився,
 Під горою зупинився.
 Зверху сніг, і знизу сніг,
 І ніхто впізнати не міг,
 Де чиї стирчали ніжки,
 Ой, весела гра у сніжки!

Бесіда з дітьми.

— У яку гру грали діти?

— Чому бій названо «білим»?

— Які ще зимові розваги ви знаєте? Робота за картиною «Зимові розваги». Розповідь вихователя за картиною. Запитання до дітей

— Яка пора року зображена на картині?

— Який сніг укрити землю?

— Як одяглися діти?

— Що вони роблять?

Фізкультхвилинка

Білий сніг, білий сніг

Заміта стежинки. (Колові рухи руками.)

Цілий день, цілий день

Падають сніжинки, (нахили тулуба вперед)

Вітерець-жартівник (повороти навколо себе)

Віхолу здіймає,

А мороз-чарівник (підстрибування)

З діточками грає.

Дидактична гра «Добери одяг»

Перед дітьми — малюнки із зображенням одягу різних сезонів.

Завдання: обрати одяг для зимної прогулянки, назвати його. Вихователь. А сніжинка хоче загадати загадки:

Біле, як сорочка,

Пухнасте, як квочка,

Крил немає,

А гарно літає. (Сніг)

Що це за птиця,

Що сонця боїться? (Сніг.)

Без рук, без олівця,

Малює без кінця. (Мороз.)

А ще діти є безліч прислів'я про цю чудову пору року. Зараз пропоную пограти у гру «Прислів'я». (Діти беруть картку з прислів'ям та «читають» його)

Вихователь. Молодці, діти. А сніжинці вже час летіти далі, адже в групі тепло, і вона може розтанути. Подякуємо їй за цікаву розповідь.

Заняття на тему. «Світлиця природи. Літо»

Програмовий зміст: Узагальнити і систематизувати уявлення про екосистемі – ліс, формувати у дітей переконання, що краса природи безцінна, тому її треба любити і охороняти. Закріплювати знання про дари літа. Закріпити розрізняти їстівні та неїстівні гриби і ягоди; способи їх збору. Поповнювати словниковий запас дітей. Розвивати спостережливість, логічне мислення, уяву, пам'ять; комунікативні здібності: допомагати один одному, висловлювати в мовленні свої дії. Виховувати любов до рідної природи, почуття важливості і необхідності всього, що відбувається в ній.

Матеріал: картина лісу в літню пору року), вірш про ліс, чарівна паличка, кошики, картинки грибів (їстівних і неїстівних) і ягід, аудіозапис голосів птахів, «схема дерева», вирізані різнокольорові метелики, квіти, клей, чорний фломастер, мнемосмужки з прислів'ями.

Хід заняття

(Діти встають у коло, беруться за руки, потискають один одному, посміхаючись.)

Діти вам коли-небудь доводилося подорожувати?

З ким і коли ви подорожували?

Сьогодні я пропоную вам вирушити в подорож, де ми зможемо дізнатися багато цікавого, пізнавального.

І для цього ми повинні пам'ятати правила: уважно слухати, все запам'ятовувати, допомагати один одному

Ви готові? Ну, що почнемо!

Зараз я візьму свою чарівну паличку і трохи почаклую, а ви закрийте очі.

Увага! (Відкривається картина лісу в літню пору року.

Діти, подивіться уважно, куди ми з вами потрапили?

(Діти розглядають картину.)

Правильно, ми з вами будемо подорожувати по лісі.

Здрастуй, ліс!

Дрімучий ліс

Повний казок і чудес!

Ти про що шумиш листвою

Вночі темною, грозовою?

Хто в глушині твоєї таїться?

Що за звір? Яка птиця?

Всі відкрий, не приховай:

Ти ж бачиш, ми свої.

Подивіться, а ліс то у нас незвичайний.

А, що в ньому незвичайного? Буває такий ліс по справжньому, справді?

А в яку пору року ми зможемо потрапити зараз? Чому? (Літо)

Пропоную всім нам разом сходити в осінній ліс по гриби, по ягоди. Згодні?

Але перш ніж ми вирушимо в ліс, давайте пригадаємо, а як правильно потрібно вести себе в лісі?

А з чим у ліс ходимо, що нам потрібно взяти з собою? (Кошики) Готові?

Рухлива гра «З рівненькою доріжці».

(На підлозі намальована або викладена доріжка з камінчиків, брусочків.)

До будь-якого лісі прокладено багато стежок і доріжок. Ось за однією з них ми і вирушимо в ліс. А вона у нас незвичайна, чарівна.

Рівненькою доріжкою,

Рівненькою доріжкою,

Крокують наші ніжки

Раз-два, раз-два

По камінцях, по камінчиках

Раз-два, раз-два,

Через струмочок, перескочимо спритно

Раз-два, раз-два,

З рівненькою доріжці

Раз-два, раз-два.

Бесіда про грибах і ягодах.

- Ось і дісталися ми з вами до лісової галявини. Ой, малята, подивіться, скільки тут грибів і ягід. (На підлозі лежать картинки грибів і ягід.)

Я пропоную зараз в один кошик зібрати гриби, в іншу ягоди. (Діти самостійно виконують роботу, складаючи картинки в кошики)

- Ви добре попрацювали. Втомилися? Давайте трохи відпочинемо, сядемо і перевіримо, чи правильно ви зібрали гриби і ягоди.

(Вихователь показує, а діти називають гриби і ягоди.)

- Ой, діточки, який гриб красивий ви залишили. Чому його не взяли? (мухомор)

А ви, які збирали гриби? Які правила потрібно дотримуватися при зборі грибів і ягід? А що ваші мами і бабусі роблять з грибів і ягід?

Ви молодці! Добре знаєте гриби і ягоди. Давайте поставимо кошики і трохи відпочинемо. Закриємо очі.

А зараз пропоную вам пограти у гру «

(Діти беруть картку із зображенням певної пори року

(Звучать голоси птахів (спокійне спів), раптом лунає вороняче каркання.)

«Схема дерева» (на аркуші паперу схематично зображено дерево)

Дітлахи, що за птах так розкричалася?

Що вона побачила в нашому лісі? (з'явилася «схема» дерева)

Чому так дерево не сподобалося воронам?

Ой, діти, чуєте, дерево вас тихенько скаржить: «Я було таким красивим, мене любили птиці, милувався мною людина. А зараз обходять мене стороною. Що ж трапилося зі мною? Хто мені може допомогти?»

Як ви гадаєте, що могло статися з деревом?

«Пожвавлення дерева». Аплікація

Давайте спробуємо його оживити.

Чого немає у дерева? Стовбур, гілки є. Давайте його оживимо.

(На столі лежать вирізані (жовті і зелені) листочки, діти беруть їх і приклеюють до дерева, кажучи добру справу для дерева.)

Давай будемо приклеювати листочки до гілочок, приклеюючи листочок, будемо говорити яке добре діло можна для нього зробити.

Подивіться, як наше дерево ожило!

В якомусь часі року воно виявилось?

В яку чарівну частина лісу ми можемо помістити наше дерево?

Підсумок заняття (робота з мнемотаблицей)

В якому лісі ми сьогодні мандрували?

Яке добре діло зробили?

Діти, давайте звернемося до нашої таблички.

Що означає перша клітинка таблички? (Про - буква, слово осінь починається з цієї букви)

Цифра 3 означає, скільки місяців триває осінь.

Що означають різнокольорові листочки? (восени листя змінюють своє забарвлення і настає листопад)

Що людина прибирає восени на городі? (урожай, у клітинки знаходиться помідор і яблуко)

Що сьогодні ми з вами збирали в лісі? (гриби і ягоди, вони приклеюються у наступну клітинку)

Нам пора повертатися додому. Давайте попрощаємося з лісом і скажемо йому: «До побачення, до наступного року».

